

електрифіковані на постійному струмі не переобладнувати в електрифіковані на змінному.

Таким чином, можна зробити висновок, що подальша електрифікація залізничних мереж доцільно виконувати саме на змінному струму.

УСТЕНКО О. В., *д.т.н., професор*

ПАСЬКО О. В., *к.т.н., доцент*

Український державний університет залізничного транспорту

Харків, Україна

БАГАТОКРИТЕРІАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ШЛЯХІВ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЛОКОМОТИВНОГО ПАРКУ

Удосконалення перевізних ресурсів безпосередньо пов'язано зі станом тягового складу. Оновлення локомотивного парку за рахунок поставок нового рухомого складу важко. По-перше, інвестпрограми перевізних компаній підірвані кризою; по-друге, вітчизняне транспортне машинобудування не випускає нових тепловозів; і, по-третє, технічний стан інфраструктури є незадовільним, що вводить обмеження повного використання тягових властивостей сучасних локомотивів. Одним з рішень посилюється проблеми є модернізація серійних тепловозів. При цьому основними завданнями модернізації локомотивів є:

- підвищення експлуатаційної ефективності;
- зменшення експлуатаційних витрат,
- зменшення витрат утримання.
- поліпшення тягових властивостей;
- зменшення негативного впливу на навколишнє середовище;
- пристосування техніко-експлуатаційних параметрів до вимог діючих правил і нормативних документів;
- продовження терміну служби локомотива;
- поліпшення умов праці машиніста;
- забезпечення легкості в ТО і ремонті локомотива;
- підвищення безпеки руху;
- уніфікація вузлів в експлуатованих локомотивах.

В основі прийняття рішення по модернізації тепловоза і визначення її обсягу повинен бути аналіз наступних показників локомотивів:

- віку, кількості даної серії, поточного і прогнозованого технічного стану;
- надійності та конструкційних особливостей;
- умов і витрат споживання палива (витрата палива);
- виду і витрати інших експлуатаційних матеріалів;
- кваліфікації та досвіду машиністів;
- тягових властивостей і їх пристосування до виду виконуваної роботи;
- умов і витрат утримання
- ТО і ремонту, в тому числі доступ до запасних частин і їх ціни;
- кваліфікації та досвіду робочого персоналу реалізує ТО і ремонти;
- обладнання депо, необхідної технічної і технологічної документацією;
- впливу на навколишнє середовище:
- відповідність вимогам чинних і нових стандартів,
- наслідків впливають із-за порушення стандартів.

Результатом аналізу є оцінка локомотива і його експлуатаційних властивостей в технічному, економічному та правовому відношенні. Оцінка повинна враховувати перспективу експлуатації даного типу локомотива, а також діяльності експлуатованої його компанії-оператора.

Відносно складним є проведення оцінки локомотива в технічному відношенні. Багато властивостей можна визначити у вигляді параметрів і порівняти з іншими типами експлуатованих локомотивів, вимогами виконання посадових обов'язків виконуваної роботи, а також отримуються в сучасних пропонованих конструкціях. Ускладнень не представляє також оцінка в правовому відношенні, так як зводиться до порівняння технічних та економічних властивостей локомотива з діючими і майбутніми вимогами стандартів і відомств.

Найбільш складним елементом є оцінка локомотива в економічних відносинах. Щоб результат можна було належним чином інтерпретувати, ця оцінка повинна показувати дійсні експлуатаційні витрати локомотива. Це можливо отримати тільки в разі належної реєстрації окремих складових експлуатаційних витрат тепловоза.

Процес модернізації рухомого складу є більш вигідним, якщо його проводити в кілька етапів для більшого числа локомотивів даної серії.

Умовно можна прийняти три етапи процесу модернізації:

1) Базова модернізація повинна містити:

- модернізацію окремих систем, вузлів і деталей;
- заміну дизеля (ремоторизацією);

- заміну головного і допоміжного генераторів постійного струму машинами змінного струму - синхронними;

- переробку електричної схеми локомотива із застосуванням мікропроцесорних контролерів і електронних регуляторів.

2) Розширена модернізація повинна містити додатково:

- модернізацію кабіни машиніста з метою поліпшення умов праці локомотивної бригади;

- модернізацію кузова локомотива (капотів);

- заміну поршневого компресора гвинтовим, разом з його новим приводом;

- установку сучасних і економічних передпускових підігрівачів забезпечують легкий запуск локомотива в зимових умовах;

- впровадження сучасних апаратів гальмівних систем і їх складання на пневматичному щиту;

- обладнання локомотива дистанційним радіоуправлінням.

3) Глибока модернізація локомотива може передбачати:

- використання асинхронних ТЕД (отриманих шляхом переконструювання серійних ТЕД) з новою силовим ланцюгом - випрямляч і інвертори управління ТЕД;

- застосування асинхронних електродвигунів для приводу допоміжних пристроїв тепловоза;

- модернізацію візків: застосування індивідуального підвішування для кожної осі, пружна зв'язок з кузовом, установка гребнезмашувачів.

Таким чином, можна зробити висновок, що модернізація локомотивного парку є складним багатокритеріальним питанням. З метою попередження несподіваних наслідків модернізації, наприклад, істотного збільшення капіталовкладень в цей захід, що призводять до зменшення кінцевих економічних ефектів, цього заходу повинен передувати комплексний техніко – економічний аналіз. Існуючі знання та досвід по експлуатації модернізованих тепловозів, а також інструменти дають можливість провести оцінку такого виду заходів в економічних відносинах, дозволяють отримати реальні економічні ефекти за умови раціонального визначення обсягу модернізації.